

Bijeli krastavac

Drvodelić, Damir

Source / Izvornik: **Gospodarski list, 2011, 170, 25 - 25**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:108:652684>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-22**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Forestry and Wood Technology](#)

EGZOTIČNE VRSTE KRSTAVACA

Bijeli krastavac

Postoji mnogo vrsta i još više sorti krastavaca. Kad se govori o egzotičnim vrstama tada se misli na one koje u našem podneblju nisu uobičajene za razliku od zemalja gdje su stvorene selekcijom, hibridizacijom ili na neki drugi način. Krastavci potječu iz vlažne, tropske Indije pa su iz tog razloga poznate mnoge indijske vrste i sorte.

Bijeli krastavac nastao je selekcijom na području SAD-a i u Americi je omiljena sorta, vrlo dobro prihvaćena na tržištu bez obzira na atipičnu boju. Ovi krastavci imaju vrlo tanku ljusku koju nije potrebno guliti. Kod ostalih vrsta i sorti krastavaca ljuska je više ili manje debela, različito izbrazdana i obojena. Ljuska krastavca, između ostalog, štiti unutrašnjost ploda od mehaničkih ozljeđa prilikom berbe i transporta, a ima utjecaj i na čuvanje plodova.

Okus važniji od izgleda

Bijeli krastavac se bez teškoća može uzgajati u našem klimatskom području, a kad je riječ o ovoj sorti, okus je ipak važniji od samog izgleda. Ukoliko se želi uživati u ljepoti i okusu bijelog krastavca, tada se preporučuje sjetva sjemena tek kad su temperature tla dosta visoke (oko 18 °C) i kad prođe opasnost od mrazeva. U kontinentalnim krajevima Hrvatske kasni proljetni mrazovi javljaju se sve do 15. 5. kada i prestaju. Razmak između kućica ili presadnica u redu

treba iznositi između 45-60 cm, a između redova od 120-150 cm.

Osjetljiv na nedostatak vlage

Osim na otvorenom, može se uzgajati i u zaštićenim prostorima (staklenici i plastenicima). U tom slučaju, uz grijanje prostora, uzgoj može početi krajem zime ili početkom proljeća. Za dobar prinos, bijeli krastavac traži dosta vode i povremeno gnojenje tekućim gnojivima. Osjetljiv je na manjak vlage u tlu i zraku. Može se uzgajati na tlu i konstrukciji, s tim da uzgoj na konstrukciji u početku poskupljuje proizvodnju, ali ima niz prednosti kao što su veći prinos, ljepši i ravni plodovi te lakša berba.

Sve su to čimbenici zbog kojih se uzgajivači često odlučuju na uzgoj na konstrukciji.

Gorki okus

Gorki okus krastavca potječe od glikozida kolocistina ili kukurbitacina. Sadržaj navedenog glikozida povećava se ako su uvjeti uzgoja nepovoljni (visoka temperatura,

Bijeli krastavac je otporniji na bolesti od običnih krastavaca zbog čega se preporučuje uzgoj na otvorenom

niska vlažnost traka), kad krastavci zaostaju u rastu. Gorki okus kod krastavaca dobije se i onda ako se tijekom cvatnje ne odstrane muški cvjetovi, a insekti izvrše unakrsnu oplodnju. Muški cvjetovi krastavaca jasno se razlikuju od ženskih po tome što se nalaze na jednostavnijoj peteljci. Kod sorti glatkih krastavaca treba ostaviti muške cvjetove jer je za njih svojstvena križana oplodnja.

Bijeli krastavac može se uzgajati i u velikim posudama (žardinjerama) na balkonima

Uz bijeli krastavac nije dobro saditi celer, rotkvicu, kupus i crvenu ciklu.

gdje ima puno svjetla. Uz neku konstrukciju, obilno zalijevanje i prihranu tekućim gnojivom, urod neće izostati. Mladi plodovi bijelog krastavca, zbog svoje boje, posebno su zanimljivi ako se kod kiseljenja miješaju u tegle s običnim zelenim krastavcem.

Više informacija o bijelom krastavcu možete doznati i nabaviti sjeme kod dipl. ing. Filipa Šnelera na broj 098/916-4263.

Dr. sc. Damir Drvodelić

Cijepljenje krastavca na smokvolisnu tikvu

Ukoliko se želi dobiti veći prinos, ranija berba, veći i ljepši plod otporniji spram biljnih bolesti i sušu, tada se krastavac može cijepiti na smokvolisnu tikvu (*Cucurbita ficifolia melanosperma*). Ova tikva ima lišće urezano kao lišće smokve pa je po tome dobila ime. Drška ploda podsjeća

na običnu tikvu. Porijskom je iz tropskih krajeva Azije, višegodišnja je biljka, ali se u našem klimatskom podneblju uzgaja kao jednogodišnja kultura jer se tijekom zime biljke smrznu. Zanimljivost smokvolisne tikve su njezini plodovi koji zriju i beru se u jesen, a čuvaju na suhom mjestu i do tri godine. Osim toga, smokvolisna tikva ima, za razliku od svih drugih tikava, crne sjemenke i plodove sa zelenim mramorastim pjegama na bijeloj podlozi. Plodovi se najčešće koriste kao stočna hrana, ali se od njih može spremirati i ukusan džem, marmelada i slatko, tzv. „Andeoska kosa“.

Iz sjemenki se dobiva vrlo kvalitetno i ljekovito ulje. Ova se vrsta njeguje kao i ostale tikve. Otporna je na biljne bolesti i štetnike pa zaštitu gotovo da i ne treba primjenjivati.

Sjetva smokvolisne tikve u cilju dobivanja podloga za cijepljenje krastavaca može početi u travnju i početkom svibnja. Po dvije sjemenke bijelog krastavca i dvije sjemenke smokvolisne tikve posiju se jedna pored druge u veliku čašicu od jogurta. Ako niknu obje biljke, ostavi se samo jedna biljka tikve i jedna krastavca.

Kad bude debljine 3-4 mm, obavi se cijepljenje. Na tikvi i krastavcu, nekoliko cm od razine tla, napravi se jezičak do polovice debljine stabljike tako da ulazi jedan u drugi. Nožić mora biti vrlo oštar i sterilan. Jezičak tikve i krastavca se zatim spoji, a mjesto iznad spoja lagano učvrsti ljepljivom trakom koja će se kasnije skinuti. Kada dođe do sraštavanja tikve i krastavca odnosno početka zajedničkog rasta (za cca 10-ak dana), vriježu sijamske tikve treba odrezati oštrom nožićem iznad mjesta sraštavanja. Na taj će način bijeli krastavac imati korijenov sustav sijamske tikve koji je puno dublji, bolje razvijen, a biljka otpornija na sušu, biljne bolesti i štetnike.

(Dr. sc. D. D.)

Cijepljenje krastavca na tikvu